

WIDS GENOEG

door

Betsy

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

„TIJDS GENOEG.”

EEN VERHAAL

DOOR

B E T S Y.

NJKERK
G. F. CALLENBACH.

Men verhaalt dat prins Louis Napoleon, de zoon van den franschen keizer Napoleon III, reeds als kleine jongen de laakbare gewoonte had, bij alle voorkomende gelegenheden om tien minuten uitstel te vragen. Riep men hem b. v. van het spelen af, of herinnerde men hem dat het tijd was om naar bed te gaan, altijd was het: „Nog tien minuten.” Men was dit reeds zoó van hem gewend, dat hij zijn tien kleine vingers maar omhoog had te steken, om aanstonds begrepen te worden.

Of het prinsje altijd zijn zin kreeg, dan wel in die verkeerde gewoonte tegengegaan werd, meldt het verhaal niet; maar wel dat zij hem tot zijn dood bijgebleven, ja, van zijn dood nog oorzaak geworden is. Ik zal u vertellen hoe dat toeging.

Ge weet hoe zijn vader, in het jaar 1870, in den oorlog tegen Pruisen overwonnen en gevangen genomen, en daarop door zijn eigen volk, dat een republiek wilde, van het keizerschap beroofd werd. Later hield hij zijn verblijf in Engeland, waar zijn vrouw en zijn eenigen zoon reeds vóór hem een wijkplaats hadden gevonden, en waar ook hij nu als balling leefde, en na korten tijd overleed.

Prins Louis, die intusschen een jongeling geworden was, bleef met zijn moeder in het vreemde land, en liet zich daar indeelen bij de engelsche troepen, die naar Zuid-Afrika trokken, om tegen de Kaffers te strijden. Op zekeren dag reed hij met de voorposten uit, om een geschikte legerplaats te zoeken; en

toen men die gevonden had, en zich tot den terugtocht gereed maakte, verzocht hij den bevelvoerenden officier nog tien minuten te wachten, daar hij gaarne even een schets van de omstreken, waaraan hij begonnen was, wilde afmaken.

Men voldeed aan zijn verzoek. Maar wat gebeurt? Nauwelijks zijn de tien minuten verstreken, en wil men de paarden bestijgen, of daar schiet op eens een troep wilde Kaffers te voorschijn. Onverhoeds stormen zij op de Engelschen los; en dezen, tegen de overmacht niet bestand, slaan in allerijl op de vlucht. Allen ontkwamen, behalve de prins, die niet vlug genoeg in den zadel kon komen, en door de wilden meedoogenloos omgebracht werd.

Hoe treurig eindigde die jeugdige prins zijn leven, niet waar? Zóó gevaarlijk kan een uitstel van slechts tien minuten zijn.

Otto During, de knaap over wien dit boekje handelt, had ook de ongelukkige gewoonte om alles nit te stellen. Hij gebruikte daarbij wel niet dezelfde woorden als de arme fransche prins, maar het kwam toch zoowat op hetzelfde neer.

„Tijds genoeg,” die paar woordjes lagen *hem* altijd in den mond; en zijn *tijds genoeg* was oorzaak dat hij met alles te laat was. Hij stond gewoonlijk te laat op, was te laat met zijn schoolwerk klaar, en als moeder niet achter hem stond om hem voort te jagen, kwam hij geregeld te laat school. Hoe dikwijls hij er wel voor gewaarschuwd, zelfs gestraft werd, is niet te zeggen. Het gebeurde b.v. meer dan eens dat hij 's middags den hond in de pot vond, en hij zijn maal met een droge boterham moest doen, als hij na schooltijd te lang op straat bleef; of dat hij 's Zaterdagds geen zakgeld kreeg, als hij die week ook maar een enkele maal school had moeten blijven voor zijn te laat komen, of het niet kennen van zijn les.

Zoo iets vond Otto natuurlijk niets pleizierig, en bij zulke

gelegenheden beloofde hij zichzelf plechtig beterschap; maar eer hij het wist, verviel hij weer tot het oude kwaad, en was het weer met alles: „Tijds genoeg.”

Eens ontving hij daarvoor toch zulk een duchtige les, dat ge zeker medelijden met hem krijgen zult, als ge het hoort, en denken zult: Dat zal hem nu toch wel voor goed van zijn uitstellen genezen hebben!

Ge moet dan weten dat Otto een grootvader had, die, evenals gij en ik, ééns in het jaar jarig was. En juist omdat het maar ééns in het jaar was, en de oude grootvader telkens nog een jaartje ouder werd, waren zijn kinderen en kleinkinderen, en grootvader zelf niet het minst, er op gesteld, van dien dag een familiedag te maken, en hem zoo feestelijk mogelijk te vieren.

Grootvaders verjaardag viel in het hartje van den kersentijd. Dat zou nu op zichzelf nog niet van zoo groote beteekenis geweest zijn, maar daar kwam bij dat grootvader buiten woonde, een mooien tuin, en een flinken kersenboomgaard had. En, wat niet minder zeide, tante Sien, grootvaders oudste dochter, die sedert jaren zijn huishoudster was, kon heerlijke pannekoekjes bakken, van die lekkere, met appelen en krenten er in. Gaat nu maar eens na wat het zegt voor een stadsjongen: op een mooien zomerdag een rijtoer te maken, een heelen middag buiten te spelen, volop kersen en pannekoeken te eten, en dan 's avonds laat, als alle andere jongens al slapen, in een rijtuig weer naar huis.

Zulk een genot nu stond onzen Otto binnen kort weer te wachten. Zijn versje voor grootvader kende hij, zooals men zegt, al op zijn duimpje. Hij had het netjes uitgeschreven op een mooi velletje papier, en zijn teekening, — een landschapje; heel aardig voor zoo'n kleinen jongen, — was ook al af. Hij was er zelf verwonderd over dat hij zich nu op het laatste oogenblikje met niets zou hebben te haasten, en zag met verlangen den feestdag te gemoet.

De zoo gewenschte morgen brak aan, zonnig en blij. Alles voorspelde een mooien dag toen Otto, vóór iemand in huis nog op was, uit zijn bed sprong en het gordijn ophaalde, om eens te zien wat voor weer het was.

„Geen wolkje aan de lucht!” riep hij, zich vergenoegd in de handen wrijvend; en toen kroop hij er maar weer in. Hij had wel niet veel geduld om weer te gaan slapen, maar de klok wees pas vier, en wat moest hij nu alleen op doen. Jammer dat hij altijd zoo vlug niet was!

Tegen half één was het rijtuig besteld, een groot open rijtuig, waarmee zij eerst oom en tante, met de neefjes en nichtjes zouden afhalen; om dan gezamenlijk naar grootvader te gaan. Half één was vroeg genoeg; een heelen dag was wat al te druk voor grootvader.

's Morgens zou Otto dus nog naar school gaan, want hij mocht nooit verzuimen als het niet hoog noodig was. In den regel verveelde het schoolgaan hem niet; daarom zullen wij er hem nu maar niet hard om vallen dat hij, in het vooruitzicht van de pret, zoo hartelijk naar het klokje van half één verlangde.

Eigenlijk had Otto, zooals zijn vader zeide, geen pretje verdiend, want hij had de heele week, — het was nu Vrijdag, — weer moeten nablijven. Daarom had vader dan ook den vorigen dag gezegd: „Als je nu morgen weer blijven moet, Otto, dan ga je voor je straf niet mee naar grootvader.”

„O foei!” dacht Otto, „ik niet mee! Als *dat* toch eens waar was! Neen, daar zal ik wel op passen, hoor!”

Hij ging dan ook dien morgen al vroeg van huis, en ten overvloede riep vader hem nog na, in de vaste overtuiging dat het ditmaal ten minste een overbodige waarschuwing was: „Denk er nu aan, jongen! als je er om half één niet zijt, rijden we zonder je weg!”

„Ja, vader!” riep Otto, terwijl hij in zichzelf zeide: „Ik zal wel zorgen dat ik er vóór dien tijd ben.”

Voor zijn te laat komen zou hij dan ook heden zeker niet behoeven school te blijven, en voor zijn les ook niet, want daar had hij zoo op geleerd, dat hij haar wel droomen kon. „Geen nood dus,” dacht ons vriendje, en onbezorgd ging hij op weg.

„Zoo During! Ga je al naar school? Wat ben je vroeg van daag,” riepen eenige jongens, die nog aan het knikkeren waren toen Otto aankwam. „Doe je nog even mee?”

„Hoe laat zou het zijn?” vroeg Otto!

„Wel, kijk maar op de klok; kwart voor negen; nog niet eens,” zei er één.

„O, dan is het nog tijds genoeg,” dacht Otto; „dan kan ik nog best even meedoen.” En meteen kwam zijn knikkerzakje voor den dag; want dat droeg hij altijd bij zich.

Nu waren onze jongens allen eerste liefhebbers van knikkeren, en, — de lezers zullen het ook wel eens bij ondervinding gehad hebben, — als men met iets bezig is wat men gaarne doet, dan is het soms laat, eer men het weet. En zoo zou onzen vriendjes de tijd ook bijna ontsnapt zijn, als niet één hunner bij geluk eens op de klok gekeken, en geroepen had: „’t Is al haast negen, jongens! Ik ga, hoor!” en, de daad bij het woord voegende, op een draffe weggelopen was.

De anderen lieten zich waarschuwen, en volgden zijn voorbeeld, behalve Otto, die nog eens even gauw zijn knikers na moest tellen, om te zien hoeveel hij er gewonnen had, en daarom langzaam achteraan kwam; want tellen en draven gaat nu eenmaal niet. Het behoefde ook niet, meende hij; de klok moest immers eerst nog spelen, en de school was dicht bij. Hij zou wel zorgen dat hij met slaan binnen was; dat was nog tijds genoeg.

Nu, dat was alles waar, en zijn rekening zou dan ook goed uitgekomen zijn, als hij, al loopende en tellende, niet in botsing gekomen was met een lantaarnpaal, dien hij niet gezien had, wjl al zijn aandacht aan zijn knikers was gewijd, die

hij juist van zijn hand in het daarvoor bestemde zakje wilde laten rollen. Door den schok kwamen echter de meeste *naast* in plaats van *in* het zakje terecht, en huppelden in alle richtingen over de straat.

Wat zou Otto doen? Zijn knikkers laten liggen? Dat kon hem niet over zijn hart. Hij zou ze maar gauw oprapen, al moest hij ze dan ook rechts en links naloopen. In zijn ijver lette hij er niet eens op dat de klok aan het spelen was. Hij bleef maar rapen tot eindelijk de eerste der negen slagen hem tot bezinning bracht.

Verschrikt zette Otto het nu op een loopen. Hij gaf er zelfs nog eenige knikkers aan, wat hij in een ander geval niet licht zou gedaan hebben. Zou hij het nog halen? — Ach, neen! Hij had den negenden slag al geteld, vóór hij nog de school bereikt had, en toen hij eindelijk binnen kwam, zaten al de jongens reeds op hun plaats.

„Otto During is te laat!” riep de stem van den meester; en eer de ongelukkige Otto een verontschuldiging stamelen kon, had meester het krijt reeds in de hand genomen en zijn naam op het bord geschreven.

Otto wist maar al te goed wat dat beteekende, en begon al huilende te vertellen dat hij om half één naar zijn grootvader moest; maar meester, wiens geduld eindelijk uitgeput was, kon zich aan al die praatjes niet storen. Hij was er reeds aan gewoon dat Otto steeds een of ander uitvluchtje bij de hand had, om aan zijn straf te ontkomen, en geloofde hem dus niet meer. Toen dus de andere jongens om twaalf uur naar huis gingen, moest Otto blijven om strafwerk te maken. Als dat af was mocht hij gaan, en met opzet had meester hem niet meer gegeven dan hij in een kwartier afkrijgen kon. Maar in plaats van schrijven deed hij niets dan huilen, en zoo verstreek de tijd zonder dat het werk iets vorderde.

Zijn ouders begrepen maar niet waar hij bleef en keken

al eens naar hem uit, tot zij van een buurjongetje hoorden, dat hij waarlijk al weer school moest blijven. De goede menschen schrikten er van. Wie zou daar nu ook aan gedacht hebben! De toegevende moeder wilde dadelijk een vriendelijk briefje aan den meester schrijven, met verzoek hun jongen voor dezen keer nog maar eens naar huis te laten gaan. Maar vader vreesde den knaap zodoende geheel te zullen bederven, en al ging het ook hem verschrikkelijk aan het hart, hij meende toch verstandiger te doen, ja, beschouwde het zelfs als zijn vaderplicht, de bedreigde straf niet in te trekken. Deed hij het wel, dan zou Otto er ten laatste in 't geheel niet meer om geven, en denken: „Vader doet toch niet wat hij zegt.”

Dat vader en moeder weinig schik in uitgaan hadden, toen het rijtuig vóór kwam, en zij zonder Otto weg moesten, behoeft ik u niet te zeggen. Zij waren nu zelf ook maar veel liever thuisgebleven, doch dit konden zij, om het genoegen van de anderen, en vooral van den jarigen grootvader niet geheel en al te bederven, moeilijk doen. Zij gingen dus; maar, o! als Otto eens geweten had met welk een bedroefd hart; zoo mogelijk nog bedroefder dan het zijne was, toen hij een half uur later thuishkwam, en van het dienstmeisje hoorde dat allen reeds weg waren. Hoe hij dien zonnigen, vroolijken dag verder doorbracht, kan ik niet zeggen, maar het zou mij niet verwonderen, zoo de herinnering er aan hem zijn gansche leven bijgebleven was.

En was hij er nu wijzer door geworden? Een tijd lang scheen het zoo, maar later bleek het, dat hij nog hardere lessen noodig had.

Toen Otto tien jaar was stierf zijn vader, die hem met zulk een verstandige liefde had opgevoed, een liefde, die ook gestreng wist te zijn, waar het noodig was; en bij Otto was het nog al eens noodig.

Zijn moeder was, zooals wij reeds gemerkt hebben, veel toegevender, en zag altijd maar zooveel mogelijk door de vingers.

Dat beviel onzen Otto nu wel goed, maar het diende toch niet tot zijn geluk, en was oorzaak dat, toen hij ouder werd, hij zich hoe langer hoe minder aan zijn moeder stoorde, en maar net deed wat hij wilde. En hij wilde lang niet altijd wat goed was. Hij koos verkeerde vrienden, zocht verkeerde uitspanningen, kortom, hij leefde als kwam er nooit een dag van vergelding; een dag, waarop de mensch zal maaien wat hij gezaaid heeft.

Dat was voor zijn moeder een onbeschrijfelijk groot verdriet. Welke moeder, die haar kind liefheeft, zou ook geen verdriet hebben, als zij ziet dat het zoo goedsmoeds zijn verderf tegenloopt?

Voor zichzelf had zij een hooger en beter goed leeren kennen dan hetgeen de wereld geven kan; een vreugde, die nooit in droefheid verandert; een geluk, dat blijft, zelfs te midden van de bitterste smart. Wie dat hemelsche goed bezit, gunt het ook gaarne aan anderen; en wien zou deze moeder het meer gegund hebben dan haar eenigen zoon?

Otto wist heel goed dat er maar twee wegen waren, de breede en de smalle weg; en dat de eerste naar het verderf, de laatste daarentegen naar den hemel leidde. Behalve dat zijn ouders het hem al vroeg geleerd hadden, kon hij ze dagelijks afgebeeld zien op de schilderij, die bij moeder in de huiskamer hing. Hij kende al de figuren, die er opstonden, uit zijn hoofd. Als kind had hij er dikwijls op staan turen, en zich dan verbeeld dat jongetje te zijn, dat aan moeders hand den smallen weg opging. Maar die tijd was voorbij. Hij was nu een jongeling, en naar die schilderij keek hij al lang niet meer, of zijn oog moest er onwillekeurig op vallen. En ook dan zag hij er zijn beeldtenis op, maar niet meer op dien smallen weg. En dan hoorde hij daar binnen wel een stem, die hem toeriep: *Bekeer u, bekeer u, want waarom zoudt gij sterven? Zoek den Heer terwijl Hij te vinden is!* Doch immer was zijn antwoord, al sprak hij het met geen woorden uit: „Ja, ik zal den Heer zoeken, maar nu nog niet. Dat is later tijds genoeg. Eerst moet ik nog wat

van de wereld genieten. Een mensch is maar ééns jong in zijn leven." — En de arme Otto dacht er niet aan, of wilde er niet aan denken, dat *later* al zoo dikwijls *te laat* voor hem geworden was, en dat er niet voor niet in den Bijbel stond: *Zoek uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.*

Door tusschenkomst van vrienden kreeg Otto een voordeelige betrekking op een kantoor, waar hij het vooruitzicht had spoedig te zullen opklimmen. Zijn moeder vond het alleen jammer dat het niet in dezelfde stad was; maar Otto beloofde haar druk te zullen schrijven, en in den beginne hield hij trouw woord. Niet alleen kwamen er veel brieven, maar hij zond ook geregeld een gedeelte van zijn inkomen mee, wat de weduwe altijd goed gebruiken kon.

Maar ongelukkig kreeg Otto in zijn nieuwe woonplaats tal van vrienden, die wel raad wisten voor zijn geld, en altijd bereid waren hem er door te helpen. Hoe meer hij nu voor zich en zijn vrienden noodig had, hoe minder er voor moeder afkon. Van lieverlede verminderden die sommetjes dan ook, en ten laatste hielden zij geheel op; en daar hij zich schaamde bij zijn moeder voor de reden uit te komen, bleef het schrijven nu vanzelf ook in den steek.

Dat was een nieuwe bron van verdriet voor de arme moeder. Niet zoozeer wat het geld betrof; ach neen, zij wilde zich wel behelpen. Maar dat haar jongen, het liefste wat zij op aarde bezat, haar zoo vergeten kon, en al verder en verder van den goeden weg afdwaalde, zie, dat smartte haar diep. En dat alles wist Otto, en honderdmaal nam hij zich voor het beter te maken, maar ook even dikwijls stelde hij het weer uit.

De menschen, bij wie Otto zijn kamers had, hadden een klein nichtje in huis, een aardig meisje van zeven jaar. Otto hield veel van kinderen, en als Nanny, die hem gewoonlijk

zijn couranten of andere kleine benoodigdheden bracht, aan zijn kamerdeur tikte, en op zijn „ja” haar lief krulkopje naar binnen stak, dan maakte hij, als hij eens veel tijd had, gaarne een praatje met haar. En Nanny, die gaarne haar mondje roerde, liet zich bij zulke gelegenheden nooit lang nooden, en babbelde in haar kinderlijken eenvoud maar door, zoolang men van haar gesnap gediend wilde zijn.

Op zekeren Zondagmorgen was dit weer het geval. Otto had dien morgen lang geslapen en laat zijn ontbijt gebruikt; maar met dat al was het toch nog te vroeg om zijn vrienden op te zoeken, die niet veel vlugger waren dan hij. Om te lezen was hij nog te slaperig, en dus deed hij niets dan zich vervelen, tot hij Nanny, in haar Zondagsch jurkje, de geopende deur van zijn kamer voorbij zag trippelen, en haar, als een gewenschte afleiding, bij zich riep. Hij had haar kort te voren hooren schreien, wat niet dikwijls gebeurde, daarom begon hij:

„Vertel me eens, kleintje, waarom hadt je daar straks zoo'n verdriet?”

„Tante had beloofd dat ik van morgen mee naar de kerk mocht,” antwoordde het kind, nog een beetje pruilend; „maar het is niet gebeurd, want het regende zoo.”

„En moet je daarom nu zoo'n leelijk gezicht zetten?” vroeg Otto.

„Het spijt me ook zoo,” zei Nanny, „want ik ga zoo graag. U gaat zeker niet graag naar de kerk. Is het wel?”

„Waarom denk je dat, zeg?”

„Omdat u er niet naar toe is. Of is dat ook om den regen? Toen Moesje er nog was, nam zij mij altijd mee; als het regende ook. De lieve Heer heeft graag dat de menschen naar de kerk gaan, zei ze. Ik wou maar dat ik Moesje nog had. — Heeft u een moeder?”

„Ja, zeker; en wat een lieve.”

„Zoo lief als de mijne?”

„Ik denk het wel.”

„Waar is uw moeder toch? Ik zie haar nooit bij u.”

„O, zij woont in een andere stad, hier ver van daan.”

Dat vond Nanny ongezellig. „Als ik u was,” zei ze, „zou ik altijd bij mijn moeder willen wonen.”

Otto glimlachte en zeide: „Maar dat gaat niet altijd als men groot geworden is, beste meid.”

„Nu, dan zou ik elken dag een langen brief schrijven,” hernam zij; „zóó'n langen.” En zij stak haar beide handjes uit, en hield ze een heel eind van elkaar.

„En wat zou je daar dan zoo al inzetten?” vroeg Otto.

„O, van alles,” was haar antwoord. „Alles wat ik deed, en wat er gebeurde. Ik zou maken dat moeder altijd alles van mij wist. Doet u dat ook? — Als ik zoet ben, vervolgde het praatstertje, toen zij geen antwoord kreeg, „als ik zoet ben, en in den hemel kom, dan zie ik Moesje weer, en dan mag ik altijd bij haar blijven, niet waar?”

„Zeker,” zei Otto, een weinig afgetrokken.

„Ik hoop maar dat ik er gauw komen mag,” ging zij voort. „Zou u ook graag naar den hemel gaan?”

„Wie zou dat niet graag,” was het ontwijkend antwoord.

„In de kerk wordt er van den hemel verteld, en van den Heere Jezus, Die de menschen zoo lief heeft. Daar hoor ik zoo graag van; en daarom ga ik zoo graag naar de kerk, weet u. — Nam uw moeder u ook altijd mee toen u klein was?”

„Ja, maar je mag zoo nieuwsgierig niet zijn; weet je dat wel, klein ding? Kom eens hier, ik heb wat moois voor je.” Dit zeggende ging Otto naar zijn boekenkast, en nam er een paar platen uit, die hij het kind gaf. „Ziedaar,” zei hij, „neem die nu maar mee, en bekijk ze dan maar eens goed.”

Verheugd ging de kleine heen; en toen het wat later werd, kreeg Otto weer bezoek van zijn vrienden. Met dezen maakte hij verder zijn Zondag zoek, 's middags op de drukst bezochte

wandelwegen, en 's avonds in het koffiehuis; maar dien ganschen dag dacht hij met groot zelfverwijt aan zijn moeder. Op een oogeblik gevoelde hij zelfs lust een openstaande kerkdeur binnen te gaan. Als hij alleen geweest was zou hij het misschien gedaan hebben. Nu deed hij het niet; maar wel nam hij zich voor, de volgende week eens naar huis te gaan, en den geheelen Zondag bij zijn moeder door te brengen.

„Jongen, wat verzin je?” zeiden zijn makkers, toen zij van zijn plan hoorden. „Je weet immers dat het Zondag harddraverij is; en wcu je dan juist weggaan? Dat zou wat moois wezen.”

„Nu, wat zou dat?” sprak Otto met schijnbare onverschilligheid; „dat kunnen ze zonder mij wel af.” Maar in zijn hart speet het hem toch dat het juist zoo trof, en hij er niet eer om gedacht had; en het kostte zijn vrienden niet veel moeite om hem van zijn voornemen af te brengen. Hij zou zijn reis dan nog maar een weekje uitstellen. Moeder wist er toch nog niets van; het zou dus geen teleurstelling voor haar zijn.

Maar Otto had alweer buiten den waard gerekend. Zijn moeder wist er wel degelijk van, al was het niet door haar zoon. Hoe was zij het dan te weten gekomen? Op een zeer eenvoudige manier. Otto had 's Maandags een oude vriendin van juffrouw During ontmoet, die nog altijd zoo'n paar malen in het jaar briefwisseling met haar hield. Deze had hem naar zijn moeder gevraagd, en toen had Otto gezegd dat hij den eerstvolgenden Zondag eens naar huis hoopte te gaan. Door deze ontmoeting was genoemde vriendin er aan herinnerd, dat zij toch wel weer eens schrijven mocht. Dit had zij dan ook werkelijk tegen het eind van de week gedaan, en, wat heel natuurlijk was, in haar brief o. a. ook haar ontmoeting met Otto, en zijn voorgenomen reis ter sprake gebracht.

O, wat was die goede moeder over die korte mededeeling verheugd! Zoo vergat haar kind haar dan toch niet, gelijk zij zoo dikwijls gevreesd had. Waarom zou hij haar zelf niet geschreven

hebben dat hij kwam? Zeker opdat door een onverwacht bezoek de verrassing te grooter voor haar zijn zou. Nu, zij zou *hem* ook verrassen! Zij zou zorgen dat hij bij zijn komst alles voor zijn ontvangst gereed vond. Hij moest zien dat hij in moeders huis te allen tijd een verwachte, een welkome gast was! Al zijn vroegere onverschilligheid, al de kwade geruchten die haar van hem ter ooren gekomen waren, werden vergeten, en vol verlangen zag de liefhebbende moeder naar het oogenblik uit, waarop zij haar zoon weer eens aan haar hart zou mogen drukken; misschien — o, mocht dat waar zijn! — misschien wel als dien *verloren zoon*.

Den geheelen Zaterdag was juffrouw During druk bezig geweest met allerlei toebereidselen. Vooreerst had zij ter eere van Otto voor het Zondagsmaal het een en ander klaar gemaakt, waarmede zij wist hem genoeg te zullen doen; dit bracht op zichzelf al wat meer dan gewone drukte aan; en daarbij had zij gezorgd dat al haar andere huiselijke bezigheden tijdig verricht waren; want misschien kwam hij 's avonds nog, daar hij wist dat moeder dit liever had dan dat hij 's Zondags reisde.

Maar de Zaterdag spoedde ten einde, en er kwam geen Otto. Juffrouw During bleef laat op, tot ze wist: „Nu *kan* hij van avond niet meer komen,” en legde zich toen te slapen, wel vermoeid en een weinigje teleurgesteld, maar nu vol blijde verwachting voor den volgenden dag.

De Zondag kwam; één van die liefelijke, heldere Zondagen, waarop het is alsof het gansche schepsel zich verblijdt dat alles zoo heerlijk geschapen is. Maar alleen de mensch, het edelste van alle schepselen, weet Wie van dat alles de Schepper is. En zij, die dien grooten Schepper eeren en liefhebben, danken Hem er voor; eerst in de stilte, in hun eigen huis: en dan in het openbaar, in het Huis des Heeren. Daar danken en loven zij Hem, Die Zijn zon doet opgaan over boozen en goeden, voor al Zijn heerlijke werken, die zij overal om zich

zien. Maar bovenal prijzen zij Hem voor dat groote genadewerk dat Hij verricht heeft in de zending van Zijn lieven Zoon, den Heere Jezus Christus, Die de Zon der gerechtigheid is, en Die het arme, duistere zondaarshart verlichten, en in een tempel van Zijn Heiligen Geest herscheppen kan.

Helaas, niet *alle* menschen doen dat. Ge hebt dikwijls gezien, niet waar? hoe een hondje zich kan koesteren in het warme zonlicht, zonder er zich om te bekommeren waar dat licht en die warmte van daan komen. Nu, het is dat diertje niet kwalijk te nemen, dat het daar niet over denkt; daar is het een dier voor; maar dat sommige menschen zoo doen, dat is treurig; neen meer; dat is schandelijk en slecht.

Tot die laatste soort van menschen behoorde Otto Doring. Hij was ook blij dat het Zondag was, omdat hij dan niet naar zijn kantoor behoefde te gaan, en een ganschen dag vóór zich had om plezier te maken; en blij dat het mooi weer was ook, omdat dit de pret nog verhoogen zou; want wie uit is, heeft gaarne mooi weer. Hij genoot dien dag dan ook volop; ten minste hij *noemde* het genieten; eerst bij de harddraverij, toen op een roeitochtje, en verder tot in den nacht in het koffiehuis. En onder dat alles dacht hij er niet aan, dat Gods alziend oog hem op zijn booze wegen gadesloeg, en dat ver weg, in de eenzaamheid, een moederhart zich pijnigde met de angstige vragen: „Waar blijft hij toch? Zou hij de spoor verzuimd hebben? Maar dan kon hij later gekomen zijn; er gaan trainen genoeg. Zou hij ziek zijn geworden? Of zouden ze hem misschien weer omgepraat hebben? Als hij onder weg maar geen ongeluk heeft gekregen! Wie weet, misschien” — want men stelt zich bij zulke gelegenheden gewoonlijk het ergste voor — „misschien ligt hij hier of daar te kermen en roept hij om zijn moeder; misschien is hij stervende; misschien al dood.”

En met al die misschiens werd het der arme moeder hoe langer hoe benauwder om het hart, en toen zij ook dien avond

eindelijk ter ruste ging, was zij op nieuw moede en mat; nu niet van het werken, maar van het vruchteloos uitzien en wachten; niet naar het lichaam alleen, maar moede, ook naar de ziel. Zij zou Otto den volgenden dag dadelijk schrijven; doch dienzelfden nacht kreeg zij een hevige benauwdheid, ten gevolge van een hartkwaal, waaraan zij sinds eenigen tijd leed. Tegen den morgen werd het wat beter, maar de dokter vond het toch noodig haar zoon te waarschuwen. En zoo ontving Otto een telegram, waarin men hem de ziekte van zijn moeder mededeelde, en hem raadde spoedig over te komen.

Otto was erg verschrikt. Hij liet het telegram aan zijn patroon lezen, die hem aanstonds vrij gaf op het kantoor, en begaf zich toen zonder uitstel op reis. Doch nauwelijks is hij op weg naar het station, of het valt hem in, dat hij met één zijner kennissen voor dien avond een afspraak heeft. Het speelt hem dat hij geen boodschap voor hem had achtergelaten.

„Zou ik zelf nog niet even bij hem kunnen aanloopen? Het is maar een klein eindje om,” denkt hij, terwijl hij op zijn horloge kijkt. „O ja, met gemak. Het duurt nog twintig minuten eer de trein gaat; ik heb dus nog tijd genoeg.”

Hij verhaast nu zijn tred, loopt een zijstraat door, toen nog een straat, en ontmoet, bij het omslaan van den hoek, juist den persoon dien hij zoekt, en wien hij nu met een paar woorden de reden van zijn overhaast vertrek mededeelt.

„Maar jongen, dien trein haal je niet meer,” sprak deze, toen Otto hem den juisten tijd van vertrek genoemd had.

„Zeker wel,” zei Otto, andermaal op zijn horloge ziende. „Ik heb nog een vol kwartier.”

„Zeven minuten op zijn hoogst,” hernam de ander. „Zie maar. Mijn horloge gaat precies.”

„Wat! Gaat het mijne dan na?” zei Otto ongeloofig. Doch op hetzelfde oogenblik herinnert hij zich met schrik, dat hij dien morgen vergeten heeft het gelijk te zetten. „Ik moet hem

hebben!" roept hij; en met een haastig „Tot ziens!" vliegt hij de straten door, en komt eindelijk geheel buiten adem aan het station, juist tijdig genoeg om den trein voor zijn oogen te zien wegstroomen.

Nog twee volle uren moet hij nu op een anderen wachten. Twee uren! Wie weet wat er in dien tijd gebeuren kan!

In zijn vertwijfeling loopt hij hem nog een eindweegs na, en schreeuwt: „Stop! Stop!" Maar er werd niet gestopt. En of een medelijdend moedertje den armen jongeling nu al beklagde, een paar baldadige straatjongens hem uitlachten; en hijzelf zich met verwijtingen overlaadde en jammerde: „Was ik maar niet omgelopen! Was ik maar in eens recht doorgegaan; dan zou ik nog juist bij tijds zijn gekomen," dat alles kon de zaak niet veranderen. Geduld hebben en wachten was het eenige wat onzen Otto te doen stond. Het laatste moest hij tegen wil en dank; het eerste was hem niet mogelijk.

Langzaam, o, zoo langzaam, kropen die twee uren voor hem voorbij, en lieten hem ruimschoots gelegenheid zijn gedrag jegens zijn moeder te overdenken en te veroordeelen; die goede moeder, die hem immer de teederste liefde had betoond, en die hij met zooveel ondank beloond had. Zou zij nog herstellen? O, hoe vurig hoopte hij het! Van stonde aan zou hij dan een andere zoon voor haar worden. Een duister voorgevoel zeide hem echter dat het een ijdele hoop was. Ach, als hij haar dan ten minste nog maar zijn schuld belijden en om vergeving smeeken mocht.

Arme Otto, ook deze wensch zou niet vervuld worden. Kort vóór zijn aankomst kreeg de zieke op nieuw een benauwdheid, die in weinig tijd een einde maakte aan al haar zorgen en verdriet.

Dat was een thuiskomst voor Otto! Met het bitterst zelfverwijt stond hij daar, en staarde op dat kalme, bleeke gelaat, waarop een vrede lag verspreid, die door niets meer kon verstoord worden. Nu eerst besepte Otto welk een schat hij in zijn moeder bezeten had, en wat hij thans in haar verloor.

„Moeder!” zoo snikte hij, terwijl hij zich op zijn knieën voor het bed wierp, en haar koude hand in de zijne klemde, „mijn lieve, goede moeder! O, zie mij nog ééns aan! Spreek mij nog ééns toe! Zeg mij, al is het ook maar met één enkel woord, dat ge mij vergiffenis schenkt voor al het verdriet dat ik u heb aangedaan!”

„Dat heeft zij gedaan! Daar kunt ge zeker van zijn!” haastte één der aanwezigen zich te zeggen. „Nog in haar laatste oogenblikken, nu nog geen half uurtje geleden, hoorde ik haar uw naam noemen. Even daarna riep zij mij bij zich, en zei: „Zeg aan mijn kind, mijn Otto, dat zijn moeder hem tot het laatste toe liefgehad en hem alles, alles vergeven heeft. Zeg hem vooral dat zij hem bidt, toch vergeving te zoeken aan de voeten van Jezus, Die gestorven is, om aan verloren zondaars het eeuwige leven te schenken. Dan zullen wij elkaar Daarboven weerzien.””

Dat had zijn moeder gezegd? Nog geen half uur geleden had haar eigen mond zijn naam uitgesproken? En daar had hij bij kunnen zijn! En die woorden had hijzelf kunnen opvangen, als dat oude, ongelukkige „tijd genoeg” hem weer niet, voor de zooveelste maal reeds, bedrogen had.

Natuurlijk zei hij wel honderdmaal tot zichzelf: „Was ik gisteren maar gegaan, zooals eerst mijn plan was; had ik het maar weer niet uitgesteld; dan had ik ten minste haar laatsten levensdag nog kunnen veraangenamen.” En toen hij hoorde hoe zijn moeder op zijn komst gerekend had, hoe verlangend zij den ganschen dag naar hem had uitgezien, en hoe smartelijk zij in haar verwachting teleurgesteld was, toen verfoeide Otto zich tot in het diepst van zijn hart, en wilde het zich zelfs door den dokter niet uit het hoofd laten praten, dat hij de eigenlijke oorzaak was van haar dood, dien hij voor het gevolg hield van het verdriet en de onrust, die zij den vorigen dag om zijnentwil geleden had.

Met de ernstigste voornemens aan moeders laatste bede gehoor te geven, keerde Otto, na den droeven begrafenisdag, naar zijn eigen woonplaats terug.

Van nu af zou hij zijn leven anders gaan inrichten. Hij zou 's Zondags naar de kerk gaan; hij zou zijn Bijbel weer gaan gebruiken; hij zou niet meer naar het koffiehuis gaan; hij zou . . . kortom hij zou braaf worden. Maar hij vergat daarbij, wat hij in de eerste plaats had moeten bedenken, en wat zijn moeder hem zoo menigmaal had gezegd; hij vergat dat hij uit zichzelf tot niets goeds bekwaam was, en de Heer alleen zijn hart veranderen en het goede in hem werken kon, en dit zoo gaarne wilde, als hij het Hem maar in oprechtheid vroeg. En omdat hij dit vergat, en op eigen krachten bouwde, in plaats van in het gebed kracht en hulp te zoeken bij den Heer, verdwenen al zijn goede voornemens als rook.

Een tijd lang eerbiedigden zijn vrienden zijn droefgeestigheid. Het was immers niet meer dan natuurlijk dat hij na zulk een verlies treurig gestemd was. Maar zij vonden dat het niet te lang moest duren, en hij weer eens wat afleiding zoeken moest. Van hun kant deden zij hun best hem die te bezorgen, en Otto liet het zich welgevallen, want hij gevoelde zelf ook behoefte aan een beetje verzet, wjl hij nog niets beters had waar hij zijn troost in kon zoeken.

Niets beters? Ach, neen. Van het kerkgaan was nog niets gekomen, want reeds den eersten Zondag, toen hij 's avonds klaar stond er heen te gaan, kwamen er een paar kennissen bij hem, om hem gezelschap te houden. Valsche schaamte weerhield hem toen hun te zeggen wat zijn plan was. Hij was bang dat zij hem zouden uitlachen, en bleef dus voor dien éenen keer nog maar thuis, in de hoop een volgend maal beter in de gelegenheid te zullen wezen. Doch de volgende week stond hem, zoo hij meende, weer wat anders in den weg, en zoo werd het kerkgaan al weer verschoven, evenals het

lezen van zijn Bijbel, die onder zijn andere boeken lag, en dien hij nog altijd moest opzoeken. En hoe meer tijd er overheen ging, hoe meer zijn ernst verminderde en de indruk verflauwde, die de dood van zijn moeder bij hem had teweeg gebracht. In korten tijd was Otto dan ook geheel de oude weer, en had ook deze kastijding niets bij hem achtergelaten dan de overtuiging, dat hij anders moest zijn dan hij was, wilde het goed met hem afloopen, en de onbestemde hoop dat het nog eens anders met hem zou *worden*.

Naar het uitwendige kwam hij anders goed vooruit. Na verloop van tien jaren stond hij reeds aan het hoofd van een groote fabriek, die hem veel winst opleverde, maar hem ook veel drukte en hoofdbreken gaf. Had hij vroeger meest voor zijn plezier geleefd, nu leefde hij geheel voor zijn zaken. Daaraan gaf hij al zijn tijd, niet alleen gedurende de week, maar zelfs op den rustdag, terwijl hij zich geen oogenblik gunde om aan hoogere dingen te denken.

Maar de Heer, Die zoo lankmoedig is, en zoo groot van goedertierenheid, hield nog niet op aan de deur van zijn hart te kloppen, en hem dan op deze, dan op gene wijs te vermanen: *Mijn zoon, geef Mij uw hart*. En Otto was werkelijk nog altijd voornemens dit te doen; alleen kon hij er niet toe komen *terstond* aan die Goddelijke roepstemmen gehoor te geven. Hij stelde het gedurig van den eenen dag tot den anderen uit, en bedacht niet dat er geschreven stond: *NU is het de welaan-gename tijd, NU is het de dag der zaligheid. HEDEN, zoo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet*.

Op zekeren dag gevoelde Otto zich ziek. Dat was iets ongewoons voor hem, want bepaald ziek was hij nog nooit geweest, en hij wilde het nog niet gaarne zijn. Zoo lang hij daarom eenigszins kon, bleef hij zijn zaken nog waarnemen, doch ten laatste moest hij het opgeven, of hij wilde of niet.

„Dat ziet er leelijk voor mij uit, Willem,” sprak hij tot zijn

ouden huisknecht, dien hij reeds jaren in zijn dienst had, en met wien hij heel vertrouwelijk omging; „dat ziet er leelijk voor mij uit. Ik heb waarlijk geen tijd om ziek te zijn.”

„Zoo Mijnheer, dan ziet het er net leelijk voor u uit,” zei Willem, die zijn hart op zijn tong droeg, en alles precies zeide zooals hij het meende; „en heel leelijk ook; want ik denk daar zoo: Als Mijnheer al geen tijd heeft om ziek te zijn, hoe zal hij dan nog eens tijd hebben om te sterven! En dat moet er toch ook eens van komen; is het niet vroeg dan is het laat.”

„Je hebt gelijk, Willem; daar moest meer aan gedacht worden,” hernam zijn meester. „Maar hoe gaat het dikwijls? Als je zoo rondom in je zaken zit!...”

De oude man schudde het hoofd, en zeide: „Daar vraagt de dood niet naar, Mijnheer. Als hij komt, dan moeten onze zaken stilstaan, behalve deze ééne: Of wij bereid zijn voor den heiligen God te verschijnen, en een Borg hebben, Die onze zondenschuld heeft betaald. Dat is de eenige zaak waar het dan op aankomt. Al de andere zijn maar bijzaken, Mijnheer.”

’t Was Otto als werd hij door de eenvoudige woorden van zijn knecht op nieuw uit den slaap wakker geschud. Bereid om voor God te verschijnen, hij was het niet, *nog* al niet, niet-tegenstaande hij reeds zoo dikwijls op weg was geweest zich er voor te bereiden. En weer dacht hij aan de lessen van zijn vrome ouders, aan de laatste bede van zijn moeder, aan die menigte goede voornemens, waarvan er niet één ten uitvoer was gebracht; en hij wenschte zijn leven op nieuw te kunnen beginnen, en beloofde den Heer, voortaan voor Hem te zullen leven, indien hij van deze ernstige ziekte herstellen mocht.

En hij herstelde, boven verwachting; en de oude Willem, die wel eens wat norsch in zijn spreken was, maar toch veel van zijn meester hield, en het zoo goed met hem meende, hoopte hartelijk dat het nu bliken mocht, dat het niet alleen

vrees voor den dood was geweest, die zijn heer in zijn ziekte zoo had doen zuchten en bidden.

„Nu gaat Mijnheer toch zeker naar de kerk!” zei hij met een vergenoegd gezicht, toen Otto hem op een Zondag morgen, den eersten waarop hij weer uitging, beval zijn laarzen te brengen.

„De volgende week stellig, Willem,” was het antwoord. „Nu kan ik onmogelijk tot mijn spijt. Ik moet even mijn compagnon spreken, en dan moet ik onmiddellijk op reis naar Londen.”

Willems gezicht betrok. „Het is Zondag, Mijnheer,” sprak hij op veelbeteekenenden toon.

„Ik weet het, jongenlief, en het spijt mij genoeg dat het zoo treft, dat verzeker ik je. Maar het kan niet anders. Je weet, je hebt me van morgen een brief gebracht met „spoed” er op? Nu, die geldt een zeer gewichtige zaak, die dringend mijn tegenwoordigheid vereischt. Aan spoed hangt hier alles af. Als het mij meeloopt,” ging hij voort, zijn ouden dienaar vertrouwelijk op den schouder kloppend, „dan ben ik binnen kort een rijk man. Ik doe dan mijn zaken aan kant, en ga rustig leven, en wil dan met de wereld niets meer te maken hebben. En jij zult er ook wèl bij varen, oude jongen, dat beloof ik je!”

„Ik heb er niets mee op, Mijnheer,” zei Willem, het hoofd schuddend. Ik denk maar aan wat er in mijn Bijbel staat: *Wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld wint en lijdt schade aan zijn ziel?* Ik was daar net al zoo blij, toen u mij voor die laarzen riep. Ziezoo, dacht ik, dat is een goed begin. Mijnheer gaat zeker, net als koning Hiskia, in het Huis des Heeren voor zijn genezing danken. En ik zeg het nog eens, daar was ik blij om, Mijnheer.”

„Het is van daag de laatste Zondag dat je me niet naar de kerk ziet gaan, Willem, zoo oud als ik word. Geef nu mijn laarzen maar, en zorg dan dat er over een half uur een rijtuig voor de deur staat.”

Zwijgend deed Willem wat hem bevolen was; en toen zijn heer op den bepaalden tijd wegreed, zag hij hem zuchtend na.

Een paar dagen later kon men in de nieuwsbladen van een groote ramp lezen. Door een dikke mist waren er in het Kanaal twee booten tegen elkander gevaren. Eén daarvan had, hoewel zwaar beschadigd, de reis naar de naastbij gelegen haven nog kunnen voortzetten, doch de andere was bijna onmiddellijk na de aanvaring in de diepte verzonken. Van de passagiers had men slechts enkelen kunnen redden.

Tot zijn groote ontsteltenis vernam Willem, dat die laatste de boot was waarop zijn heer zich bevond, en dat deze tot het getal der verongelukten behoorde. Van één der geredden, een oude bekende van hem, hoorde hij later al de bijzonderheden, die bij het onheil hadden plaats gehad; ook hoe ontzettend hem onder de verwarde angstkreten der ongelukkige schipbreukelingen, de uitroep van één hunner in de ooren had geklonken: „Te laat! Te laat! Voor eeuwig te laat!”

Met huivering hoorde de oude, trouwe knecht dit verhaal aan. Hij vermoedde het wel, maar nooit heeft hij het met zekerheid geweten, dat het de laatste woorden waren van zijn meester, den fabrikant Otto During, die reeds als kleine jongen tot levensspreuk het bedriegelijk „Tijds genoeg” gekozen had, om te sterven met dien uitroep der wanhoop, het onherroepelijk „Te laat!”
